

سازمان حفاظت محیط زیست
معاونت آموزش و مشارکت های مردمی
مرکز آموزش محیط زیست و تربیت محیط بان

بسته آموزشی راهنمای محیط بان

۱

امداد و نجات

(اصول و مبانی)

این بسته آموزشی متعلق به معاونت آموزش و مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست بوده و دانشکده محیط زیست در قالب این قرارداد آموزشی، اقدام به چاپ و انتشار آن نموده است. حقوق معنوی این اثر متعلق به سازمان حفاظت محیط زیست است.

۹۷۶-۰۰۹-۶۸۵۸۶-۲-۲

976-009-68582-2

ISBN

سرشناسه	یوسفی، آرش، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	امداد و نجات: اصول و مبانی / گردآوری و تدوین آرش یوسفی؛ [برای] سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت آموزش و مشارکتهای مردمی، مرکز آموزش محیط زیست و تربیت محیط بان؛ ناظر [سازمان حفاظت محیط زیست]، ویراستار فاطمه آرتا، منیژه خلیلی
مشخصات نشر	کرج: دانشکده محیط زیست، ۱۳۹۸.
مشخصات طاقاری	۷۲ ص: مصور (بخشی رنگی).
فروست	بسته آموزشی راهنمای محیطبان؛ ۱.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۸۵۸۳-۲-۳
وضعیت فهرست نویسی	قیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۷۱ - ۷۲.
موضوع	کمک‌های اولیه
موضوع	injury First aid in illness and
موضوع	امدادسانی
موضوع	Disaster relief
موضوع	نجات - بخشی - ابزار و وسایل
موضوع	Lifesaving -- Equipment and supplies
موضوع	امدادسانی - ابزار و وسایل
موضوع	Disaster relief-- Equipment and supplies
موضوع	نجات - جستجو و نجات
موضوع	Search and rescue operations
شناسه افزوده	دانشکده محیط زیست
شناسه افزوده	سازمان حفاظت محیط زیست، مرکز آموزش محیط زیست و تربیت محیطبان
رده بندی کنگره	RC۸۶/۷
رده بندی دیویی	۶۱۶/۰۲۵
شماره کتبخناسی ملی	۵۶۸۶۳۱۷

نام کتاب	امداد و نجات (اصول و مبانی)
گردآوری و تدوین	آرش یوسفی
ناشر	دانشکده محیط زیست
ناظر	مرکز آموزش محیط زیست و تربیت محیطبان
ویراستار	فاطمه آرتا - منیژه خلیلی
صفحه آرای	فریبا بهنیاافر
نظارت فنی چاپ	نشر معارف
امور اجرایی و گرافیک	فریبا سلیمی - محسن خلیفه
لیتوگرافی	نقش آور
چاپ	اپیانه
نوبت - سال چاپ	اول - ۱۳۹۸
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۸۵۸۳-۲-۳
	ISBN:
	978-600-98583-2-3

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۱۱
۱- آشنایی با کلیات و مبانی نجات.....	۱۳
۱-۱ شرایط اضطراری.....	۱۳
۱-۱-۱ حادثه یا سانحه.....	۱۳
۱-۲-۱ تقسیم بندی سوانح و حوادث.....	۱۳
۱-۲-۲ انواع خسارات حوادث و سوانح.....	۱۴
۱-۲-۳ قربانیان و اثرات سوانح.....	۱۵
۱-۳ خطر.....	۱۵
۱-۳-۱ انواع خطر.....	۱۶
۱-۴ امداد و نجات.....	۱۷
۱-۴-۱ امداد.....	۱۷
۱-۴-۲ نجات.....	۱۸
۱-۴-۳ جستجو و نجات.....	۱۸
۱-۴-۳-۱ روش های جستجوی مصدومین.....	۱۸
۱-۴-۳-۲ مراحل عملیات جستجو و نجات (SAR).....	۱۸
۱-۴-۴ اصول اولیه امداد و نجات.....	۱۹
۱-۴-۵ وظیفه نجاتگر و گروه نجات.....	۲۰
۱-۴-۶ ویژگی های نجاتگر.....	۲۱
۱-۴-۷ نحوه برخورد با حوادث و سوانح.....	۲۳
۱-۴-۸ عوامل موثر در نجات زندگی مصدومین.....	۲۴

- ۲- لوازم و تجهیزات امداد و نجات..... ۲۵
- ۲-۱ کیف نجات..... ۲۵
- ۲-۲ توانایی عملیات با گره‌ها و طناب‌ها..... ۲۷
- ۲-۱ شناخت انواع طناب و کاربرد و نگهداری آنها..... ۲۷
- ۲-۲-۱ طناب..... ۲۸
- ۲-۲-۲ گره‌ها..... ۲۸
- ۲-۲-۱ تشخیص یک گره خوب..... ۲۹
- ۲-۲-۲-۱ تفسیر نماد گره..... ۲۹
- ۲-۲-۲-۲ اجزای گره..... ۳۰
- ۲-۲-۲-۳ شناخت انواع گره کاربرد آنها..... ۳۰
- ۳- حمل مصدوم..... ۴۶
- ۳-۱ آشنایی با حمل مصدوم..... ۴۶
- ۳-۲ عوامل مؤثر در انتخاب نوع حمل..... ۴۶
- ۳-۳ روش‌های حمل و انتقال مصدوم..... ۴۷
- ۳-۳-۱ حمل‌های یک نفره..... ۴۷
- ۳-۳-۲ حمل‌های دو نفره..... ۵۲
- ۳-۳-۳ حمل‌های بیش از دو نفره..... ۵۷
- ۳-۳-۴ حمل با برانکارد..... ۶۰
- ۳-۳-۴-۱ برانکاردهای فی البداهه (ابتکاری)..... ۶۱
- ۳-۳-۴-۲ گذاردن مصدوم روی برانکارد..... ۶۲
- ۳-۳-۴-۳ حمل برانکارد با کمک چهار نفر..... ۶۵
- ۳-۳-۵ اقدامات لازم در طول مسیر حمل..... ۶۷
- خودآزمایی..... ۶۹
- منابع و مأخذ..... ۷۱

پیشگفتار

محیط‌بانان (نیروهای یگان حفاظت) سازمان حفاظت محیط‌زیست، اسطوره‌های استقامت در حفظ و صیانت از محیط‌زیست کشور می‌باشند. این ایثارگران بی‌ادعا، با صلابت و قدرت و در اوج عشق به حفظ محیط‌زیست، با حداقل امکانات و تجهیزات، حفظ عراست بخش مهمی از منابع طبیعی بالارزش و منحصر به فرد کشور را بر عهده دارند.

به راستی این سران سربازان سبزاندیش مظهر خدایی و امانت‌دار نسل‌های کنونی و آیندگان، در خط مقدم جبهه محیط‌زیست کشورند. مسئولیت مستقیم اجرای قوانین و مقررات سازمان حفاظت محیط‌زیست در زمینه‌های ضابطین قضایی و با مجوز حمل و به تعبیری سلاح، حفاظت از حیات وحش و اکوسیستم‌ها، جلوگیری از آلودگی‌ها و تخریب محیط‌زیست و ممانعت از تجاوز و تعرض به مناطق ملی تحت مدیریت سازمان را بر عهده خواهند داشت.

امروزه محیط‌زیست کشور، در اثر عدم آگاهی مناسب جامعه از اهمیت حفظ محیط‌زیست و تحقق توسعه پایدار، در تمامی عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، قربانی توسعه ناپایدار شده است. این جود نه تنها از نظر بحران فقدان فرهنگ زیست‌محیطی آحاد جامعه در کشور وظیفه‌های سنگینی بر دوش حافظان محیط‌زیست قرار دارد، همچنین به دلیل کمبود نیروی انسانی در سازمان حفاظت محیط‌زیست، در مقایسه با استانداردهای جهانی، در سال ۱۳۸۵ یک نفر محیط‌بان، حدود شش برابر بیشتر از یک محیط‌بان در شرایط معاد، به لحاظ اطاق سازمان را تحت کنترل و حفاظت دارد.

برای برون رفت از این بن‌بست، ضمن پیگیری در جذب و به کارگیری نیروی انسانی لازم، به تلاش مضاعف و اتخاذ تدابیر ویژه‌ای نیاز می‌باشد. بدین منظور، در

عصر انقلاب دانایی، آموزش، یکی از مهمترین مؤلفه‌ها در توسعه منابع انسانی است که توانایی‌ها و قابلیت‌های فکری، بینشی و ذهنی انسان را بالا می‌برد و تکامل می‌بخشد. سرمایه‌گذاری در توسعه و ارتقاء توانمندی‌های نیروی انسانی، یکی از ارکان عناصر اصلی پیشرفت ملت‌هاست. خلاقیت‌ها، توسعه فناوری‌ها و پیشرفت کشورها توسعه یافته، همه و همه ناشی از ذهن‌های آموزش دیده می‌باشد.

بر همین اساس، برای این‌گونه نیروهای مخلص و عاشقان طبیعت که از بذل جان در مقابله و دفاع ناملايمان و شرار و تروریست‌های زیست‌محیطی و نیز سازگاری با ناملايمان و شرایط سخت طبیعی، و عبور از دشوارترین گذرگاه تاریخ محیط‌زیست دریغ ندارند، فراهم نمودن آموزش‌های شغلی، مهارتی و زندگی در شرایط سخت که بتوانند از وقوع هرگونه حوادث و مشکلات احتمالی، پیشگیری و در مواجهه با آن آمادگی لازم را داشته باشند، امری کاملاً ضروری و اجتناب ناپذیر است. از این‌رو، مجموعه کتاب‌های راه‌سی، محیط‌بان با رویکرد کمک آموزشی و برای افزایش سطح توانمندی‌های آنان که توسط مرکز آموزش محیط زیست و تربیت محیط‌بان تهیه و تدوین شده است، به‌منظور ارتقاء سطح آگاهی‌های جانبی و تکمیل مهارت‌های شغلی در اختیار قرار خواهد گرفت، تا با کمک به این مجموعه، قابلیت‌ها و ایمن‌سازی در انجام وظایف خطیر محوله، به نحوی ارتقاء یابد، در تمامی فعالیت‌ها با افراد دیگر جامعه رفتاری محترمانه و ایرانی- اسلامی داشته باشند.

عیسی کلانتری

معاون رئیس جمهور و

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست